

حرکت شتابنده قرآن پژوهی و ضرورت‌ها

سخن مدیر مسئول: محمدعلی رضائی اصفهانی

حرکت قرآن پژوهی در ایران و جهان، به گونه‌ای شتابنده در حال رشد و تکامل است. این حرکت تکاملی ابعادی متعدد دارد؛ مانند تفاسیر ترتیبی، موضوعی، معارف علمی و دائرة المعارف‌های قرآنی و جز این‌ها.

یکی از ابعاد این حرکت، مطالعات قرآنی مستشرقان می‌باشد که در عصر ما وارد مرحله تازه‌ای شده است. مستشرقان در لیدن هلند گردهم آمده‌اند تا بزرگ‌ترین اثر قرآنی قرن را در قالب دائرة المعارف تولید کنند.*

آنان از میراث ده‌ها قرن حرکت استشراق بهره برده و عبرت‌ها گرفته‌اند، و اکثر مطالب خود را در قالب جدید و با زیرکی عرضه می‌کنند، و به عنوان منبع و مرجع قرآنی در اختیار جهانیان به ویژه دانشگاهیان قرار می‌دهند.

براساس آماری که اخیراً از سوی منابع خبری اعلام شد حدود شصت هزار نفر در دوره کارشناسی و شانزده هزار نفر در دوره کارشناسی ارشد و دو هزار نفر در دوره دکتری شرق‌شناسی دانشگاه‌های غربی مشغول به تحصیل هستند.

اکنون وظیفه ما چیست؟

استفاده از نقاط مثبت و روش‌های جدید آن‌ها در زمینه قرآن پژوهی یکی از نیازهاست؛ شناخت تاریخ استشراق و پیوند آن با استعمار یکی از ضرورت‌هاست؛ شناخت مطالعات جدید مستشرقان به ویژه دائرة المعارف لیدن یکی از ضرورت‌هاست؛ پاسخ‌گویی به شبهات و پرسش‌های مستشرقان قدیم و جدید یکی از ضرورت‌هاست؛ از این رو «مرکز تحقیقات قرآن

* ر.ک: مقدمه دائرة المعارف قرآنی لیدن، به قلم خانم دکتر مک اولیف و ترجمه آن در همین مجله، در مقاله نگارنده

کریم المهدی» به عنوان نخستین مرکز پژوهشی رسمی کشور، بر خود لازم دید که گروه علمی قرآن و مستشرقان را سامان دهی کند و به تصویب برساند.

اینک این گروه علمی که از متخصصان استشراق (همچون دکتر محمدحسن زمانی و دکتر محمدجواد اسکندرو که پایان‌نامه‌های دکتری آنان در زمینه استشراق در سال ۱۳۸۴ رتبه اول و دوم کشور را کسب کرد) تشکیل شده، درصدد پاسخ‌گیری به این ضرورت‌ها و نیازهاست. این دانشوران در این راستا این مجله را طراحی کردند؛ مجله‌ای که چند ویژگی مهم دارد: اول: در حوزه قرآن و مستشرقان وارد می‌شود که تاکنون مجله خاص این حوزه در ایران وجود نداشته است.

دوم: نخستین گام در راه تخصصی شدن مجلات قرآنی کشور است؛ از این رو می‌تواند یکی از ابعاد حرکت شتابنده قرآن‌پژوهی ایران باشد.

سوم: در این مجله از فرهیختگان حوزه و دانشگاه بهره برده شده است که نمادی از همکاری و وحدت حوزه و دانشگاه باشد.

چهارم: هیئت تحریریه این مجله از متخصصان قرآنی حوزه‌ها و دانشگاه‌های مهم قم، تهران، مشهد و شیراز هستند که فراگیری جغرافیای آن قابل توجه است.

البته این حرکت نوین قرآن‌پژوهی که نوعی دفاع از قرآن است و رفته رفته به ضد حمله علمی در برابر تهاجم فرهنگی غرب تبدیل خواهد شد، آینده‌ای روشن را نوید می‌دهد، و شاید از این رو باشد که خبر آن مورد توجه و تشویق علما و قرآن‌پژوهان فرهیخته داخل و خارج کشور و مسئولان محترم کمیسیون قرآن شورای انقلاب فرهنگی و انجمن قرآن‌پژوهی و مرکز جهانی علوم اسلامی و همایش بین‌المللی تشیع و خاورشناسان* قرار گرفت و دوستان ما را دلگرم‌تر کرد.

امید است بتوانیم انتظارات سروران دانشور را تحقق بخشیم. پایان سخن این که از همه فرهیختگان کشور به ویژه قرآن‌پژوهان درخواست همکاری و همفکری و راهنمایی داریم.

والحمد لله رب العالمین

* این همایش در مرحله نخست هشتم اسفند ماه در قم و در مرحله دوم مهر ماه ۱۳۸۶ در دانشگاه اصفهان و در مرحله سوم در اسفند ماه ۱۳۸۶ در قم توسط انجمن تاریخ پژوهان و مراکز همکار برگزار می‌شود.